

Matematička analiza 1

Ponavljjanje srednješkolškog gradiva

1. Riješite jednadžbe u skupu $\mathbb{R}$.

- (a) $\frac{3x}{x+2} = 5 - \frac{6}{x+2}$
- (b) $\frac{3x+1}{x^2+6x+9} + \frac{2x-5}{x+3} = 2$
- (c) $\frac{1}{x^2+2x+1} + \frac{4}{x+2x^2+x^3} = \frac{5}{2x+2x^2}$
- (d) $\frac{|3x+1|}{x+2} = 2$
- (e) $-3|x+1| + 2|1-2x| = 7$
- (f) $x^2 = |4x-3|$
- (g) $|x-3|x-1|| = x$
- (h) $|x^2-3x| = -4x+6$
- (i) $\frac{1}{x^2-x} - \frac{1}{x^2+x} = \frac{2}{x^2-1}$
- (j) $1 - \frac{x}{1 + \frac{x}{1-x}} = x^2$
- (k) $\sqrt{(2x-1)^2-16} = 1-x$
- (l) $\sqrt{2x+6} - \sqrt{x+4} = 1$
- (m) $\sqrt{2x+3} + \sqrt{x-2} = 4$
- (n) $11x - 2x^2 + \sqrt{2x^2 - 11x + 9} = 7$

2. Riješite nejednadžbe u skupu $\mathbb{R}$.

- (a) $\frac{x-2}{x^2-2x-8} \leq 0$
- (b) $(x+5)(x-7) < (x+4)(x-6)$
- (c) $\frac{x^2-4x-5}{x-2} \geq 0$
- (d) $\frac{3+2x}{2-x} \geq 2 + \frac{x+1}{2x-4}$
- (e) $\frac{x^2-2x-8}{3x-x^2} \leq 0$
- (f) $\frac{x^2+x+2}{x^2-4x+3} < 0$

- (g) $\frac{3x^2 - x + 2}{x^2 - 2x + 3} \leq 2$
 (h) $2x^3 - 3x^2 - 36x \leq 0$
 (i) $|\frac{x+2}{x-1}| > 1$
 (j) $|x^2 - x - 6| > 4$
 (k) $x^2 - |x| - 6 > 0$

3. Riješite jednadžbe u ovisnosti o realnim parametrima a i b

(a) $(a + bx)(b - ax) = ab(1 + x)(1 - x)$

Rješenje: Raspisivanjem dolazimo do jednadžbe $x(b^2 - a^2) = 0$. Ako vrijedi $b^2 \neq a^2$ rješenje je $x = 0$, a ako je $b^2 = a^2$ (tj. $a = \pm b$) onda je svaki realan broj x rješenje.

(b) $(a^2 + b^2)x + b^2 - a^2 = 2abx$

(c) $(3ax + 4b)^2 + (4ax - 3b)^2 = (5ax - 7b)^2 + 11b^2$

(d) $(a + 2x)^3 = 2x(2x + 3a)^2 - 12ax^2$

(e) $(2x - 3a - b)^2 = (2x - 3a)(2x - b) - 3ab$

(f) $\sqrt{a-x} + \sqrt{b-x} = \sqrt{a+b}$

Funkcije

1. Odredite najveći skup (u $\mathbb{R}$) na kojem se funkcije f i g podudaraju

(a) $f(x) = x + 3$; $g(x) = \frac{x^2 + x - 6}{x - 2}$

(b) $f(x) = \frac{(x+3)(x+2)}{(x-1)(x+3)}$; $g(x) = \frac{(x+2)}{(x-1)}$

(c) $f(x) = \frac{x^2 + 2x - 8}{x - 2}$; $g(x) = x + 4$

(d) $f(x) = \frac{x^2 + 3x + 2}{x^2 + 4x + 3}$; $g(x) = \frac{x^2 + x - 2}{x^2 + x - 6}$

(e) $f(x) = \sqrt{(x-2)x}$; $g(x) = \sqrt{x-2}\sqrt{x}$

(f) $f(x) = |x+1| - |x-1|$; $g(x) = |x+2| - |x-2|$

2. Odredite prirodnu domenu i sliku funkcije f

(a) $f(x) = -2x$

(b) $f(x) = 3x^2$

(c) $f(x) = \sqrt{4-x^2}$

(d) $f(x) = \frac{3}{x^2}$

$$(e) f(x) = \frac{1}{1-x^2}$$

$$(f) f(x) = \sqrt{4+x^2}$$

$$(g) f(x) = \frac{4}{\sqrt{3-x}}$$

$$(h) f(x) = \frac{4}{\sqrt{x-10}}$$

3. U kružnicu radijusa r upisan je jednakokračan trokut. Izrazite površinu i opseg trokuta kao funkcije duljine baze trokuta.

4. Odredite prirodnu domenu, sliku funkcije i $f^{-1}([0, 3])$, ako je

$$(a) f(x) = 3\sqrt{1-x} + 1$$

$$(b) f(x) = x^2 + 2x$$

$$(c) f(x) = \frac{1}{x+1}$$

$$(d) f(x) = \frac{x+1}{x-1}$$

5. Zadana je funkcija $f : [-1, 3] \setminus \{0, 1\} \rightarrow \mathbb{R}$ formulom

$$f(x) = \frac{1}{x^2 - x}.$$

Odredite $f^{-1}((-\infty, \frac{1}{2}])$ i sliku.

Afina funkcija

1. Dnevni trošak tvornice iznosi 10 kn plus 50 lipa za svaki proizvedeni komad. S druge strane, cijena proizvedenog komada (na tržištu) iznosi 1 kn. Koliko treba proizvesti proizvoda po danu (i prodati ih) da tvornica ne posluje s gubitkom?
2. Lopovi s ukradenim kamionom bježe pred detektivima u automobilu. Brzina kamiona je 72 km/h, a automobila 168 km/h. Lopovi imaju početnu prednost od 40 minuta, a do sigurnog skrovišta imaju 83 km. Hoće li uspjeti pobjeći?

Kvadratna funkcija

1. Skicirajte graf funkcije
  - (a) $f(x) = x^2 - 2x + 3$
  - (b) $f(x) = -2x^2 + 6x$
  - (c) $f(x) = x^2 - 4x - 5$

2. Odredite kvadratnu funkciju čije tjemene je u točki $T(-5,2)$, a siječe os y u točki $M(0,7)$.
3. Na kojem intervalu funkcija $f(x) = 7x - x^2$ raste?
4. Zadana je funkcija $f(x) = ax^2 + 2x + b$. Ako je $x = 1$ apscisa tjemena i ako je $f(3) = 0$, koliko je b .
5. Među funkcijama

$$f(x) = 2x^2 - (m - 1)x + 2m - 3, \quad m \in \mathbb{R},$$

odredite onu koja ima minimum za $x = -1$.

6. Za koje $m \in \mathbb{R}$ funkcija $f(x) = mx^2 - 2x + 4m - 3$ poprima negativne vrijednosti na cijelom području definicije?
7. Odredite $k \in \mathbb{R}$ za koji jednačba $2k \cdot x^2 - x - 1 = 0$ nema realnih rješenja.
8. Nađite $p \in \mathbb{R}$ za koji je jedno rješenje jednačbe $16x^2 - 8x + p + 1 = 0$ jednako nuli.
9. Za koji $m \in \mathbb{R}$ jednačba $3x^2 - 2x + m = 0$ ima točno dva realna rješenja.
10. Za koji $m \in \mathbb{R}$ jednačba $x^2 - 2x + m = 0$ ima dvostruko rješenje.
11. Ako su x_1 i x_2 nultočke kvadratne funkcije $f(x) = x^2 - 3x + 4$ odredite $x_1^2 + x_2^2$.
12. Nađite parametar $c \in \mathbb{R}$ iz jednačbe $x^2 + 5x + c = 0$ za koji je $x_2 - x_1 = 3$.
13. Odredite parametar $a \in \mathbb{R}$ u jednačbi $x^2 - x + a = 0$ za koji je zadovoljeno $x_2 = 2x_1$.
14. Nađite zbroj realnih nultočaka jednačbe $x^3 + x^2 - 25x - 25 = 0$.
15. Napišite kvadratnu jednačbu čiji su korijeni za m veći od korijena kvadratne jednačbe $x^2 - 2mx - 3m^2 = 0$.
16. Odredite vrijednosti parametra $m \in \mathbb{R}$ za koje su oba korijena jednačbe $x^2 + 2(m + 1)x + 9m - 5 = 0$ negativna.
17. U jednačbi $x^2 - 2(m - 1)x - (2m + 1) = 0$ odredite parametar m tako da suma kvadrata njenih rješenja bude minimalna.
18. Odredite sve prirodne brojeve koji zadovoljavaju uvjet $-x^2 + 4x \geq -2x + 8$.
19. Za koje $m \in \mathbb{R}$ je jedan korijen funkcije $f(x) = 2mx^2 - (m - 1)x - m + 3$ veći od -1 , a drugi manji od -1 ?
20. Za koje $m \in \mathbb{R}$ je jedan korijen funkcije $f(x) = mx^2 - (m + 1)x - 3m + 4$ veći od 1 , a drugi manji od -2 ?

21. Za pravokutnik opsega 8 cm izrazite površinu kao funkciju duljine jedne stranice. Koji takav pravokutnik ima najveću površinu?
22. Polje je smješteno uz dugačak ravan zid. Treba ograditi što je moguće veći dio polja u obliku pravokutnika, ali na raspolaganju imamo 240 m žice. Uz zid nije potrebno postavljati ogradu.
23. Među jednakokraknim trokutima duljine kraka 12 cm, odredite onaj koji ima najveću površinu.
24. Skratite razlomak

$$\frac{x^2 + (\sqrt{2} - 1)x - \sqrt{2}}{3x^2 + (3\sqrt{2} + 1)x + \sqrt{2}}.$$

Apsolutna vrijednost

1. Riješite sustav

$$\begin{cases} |x| - |y| = 1 \\ |x| + |y| = 2 \end{cases}$$

2. Dokažite

$$(a) \frac{|x + y| + |x - y|}{2} = \max\{|x|, |y|\}$$

$$(b) \frac{|x + y| - |x - y|}{2} = \min\{|x|, |y|\}$$

Kompozicija funkcija. Inverzna funkcija

1. Skicirajte graf funkcije $f(x) = 2x - 6$. Koristeći transformacije tog grafa skicirajte grafove funkcija $g(x) = f(x + 3) - 2$, $h(x) = 2f(x - 1)$, $p(x) = f(1 - x)$, $r(x) = -f(2x)$. Provjerite rješenje tako da izračunate eksplicitne izraze za g, h, p, r i skicirate grafove dobivenih funkcija.
2. Ako točke (1,3) i (-1,1) pripadaju grafu funkcije f , odredite dvije točke grafa funkcije

$$g(x) = 2f(x + 3) - 1.$$
3. Nađite domenu inverza funkcije $f(x) = \frac{x}{x-2}$.
4. Zadane su funkcije $f(x) = x^2 - 5x + 2$ i $g(x) = 4x + 1$. Odredite $f \circ g$ i $g \circ f$.
5. Zadane su funkcije $f(x) = ||x| - 2|$ i $g(x) = |x - 1|$. Odredite $f \circ g \circ f$ i $(f \circ g \circ f)(0)$.
6. Zadana je funkcija $f(t - 1) = 2t - t^2$. Odredite $f(f(t))$.

7. Zadane su funkcije $f(x) = \frac{1}{x} + 7$ i $g(x) = \frac{x}{1-7x}$. Odredite $f(g(x+1))$.
8. Ako je $f(\frac{3x-1}{x+2}) = \frac{x+1}{x-1}$ koliko je $f(x)$.
9. Odredite inverz funkcije $f(x) = x^2 - 6x + 3$ na intervalu $[3, +\infty)$.